

פירושים על רוח לר' יוסף קרא לרשב"ם לדונש לר' מנחם בר חלבו ולאיש פלוגי ז"ל

פרשה א'

שפוט, לשון פעול. ויהי בימי שפוט השופטים, לפני מלך
מלך לבני ישראל נהי' הדבר הזה שהיו נשפטים על ידי רועים שופטים.
והי בימי, ויהי רעב, כך נהגין בכמה מקומות שחי הויית חמפוח,
והיו המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ציבשת: ר' שמ'. ויהי
בימי שפוט השופטים, בא הכחוב ללמדך האך נחגלגל הדבר
שאליםלך שהי' מאלופי יהודה והי' יכול לישא לבניו מן הגדולים שבשבת
יהודה מה להם שנשאו נשים מואציות ועל ידי שנחגיירה רוח לשם
שמים מה פועל נשחלמה שיגאה ממנה מלכות: ר' יוס'. וילך איש,
עשיר גדול הי' ופרנס הדור וילא מפני ארע העין שהיחה עינו ארה
בעניים הבאים לדוחקו לכך נעש: ר' שלמ'. ואינו פשט כי לא
מפני ארע העין ילא אלא מפני הרעב כמו שנאמ' וחשב משדה מואב,
כי שמעה צעדה מואב כי פקד ד' אה עמו לחם להם לחם, אלמא
חיין שמפני הרעב ילא. בשדה מואב קנפונ' ש' בלעו: אפרחים,
קד נקראים על שם מקומם בית לחם ואפרח אחת היא שנאמר
ותקבר בדרך אפרח היא בית לחם. איש נעמי, בעלה של נעמי:
ר' שמ'. וימת אלימלך, ללמדך אילו הי' קיים לא הי' מניח לבניו
שישאו נשים נכריות: ר' יוס'. גם שניהם, כבר מח אלימלך ואחרי

קן מחו גם שני בניו אחריו: ר' שמ' . גם שניהם , מהו גם בתחילה
 לקו במחוגם ומחו גמליהם ומקניהם ואחרי כך מחו הם: ר' שלמה .
 כי שמעה , כבר שהרי נפקדו בני עירה והי' שובע בדרך . לשוב ,
 כדי לשוב: ר' שמ' . וחצא מן המקום , למה נאמר הרי נאמר משמ'
 מהיכן חשב אם לא חלא ממקום שהיתה שם חלא מגיד שיליאת
 לדיק מן המקום עשה רושם פונה פונה שבה של העיר: ר'
 של' . יעש ד' עמכם חסד כאשר עשיחם עם המחיים ועמדי ,
 שאפע"פ שמחו בני' עזבו ארך מולדתן וילאו עמה: ר' יוס' . יתן ד'
 לכם ומצאן מנוחה אשה בית אשה , כאלו אומרת טוב לכם שתהיו
 שואות בדרך מולדתכן ומלאן מנוחה אשה בית אישה משתהיין מחגלגלות
 עמי בדרך נכרי' . וחשק להן , נשיקה של פרישות בנהג שבטולם שכל
 הכורש מריעו נושקו והולך . וחא' לה כי אהך נשוב לעמך , היא
 אומרת להן יתן ד' לכם ומלאן מנוחה אשה בית אישה , והן משיבות
 לה כי אהך נשוב לעמך כלומר אין לנו שואות מעתה חלא לעמך ,
 והיא משיבתן שובנה בנותי למה חלכנה עמי , אם להשא לבני
 עמי אתם שבות עמי אין אדם מישראל מניח בנות ישראל וישא אחקן ,
 ושאלו חלמרו חני שהחלותי להחמתן בכס יהיו לי בניס והיו לכם
 לאנשים לכך נאמר העוד לי בניס במעי והיו לכם לאנשים . שבנה
 בנותי לכנה כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקוה ,
 פחר' הפי' אם הייתי בימי נעורותי שהייתי יכולה לומר יש לי תקוה
 להוליד בניס , או הפי' הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בניס , הלהן
 חשברנה , ענין תקוה כמו חליך ישברו . עד אשר יגדלו , הלהן
 חלכנה . הלהן הענינה , שהינה יושבות עגומות בשבילם מלהחמוה
 הוא . ר' שמ' ור' יוס' תרזייהו אמרו הענינה ענין עיגון היא מגורת
 עגה , כאשר יאמר תעטינה מן עשה חבטינה מן בנה , חבל רבנא
 שלמ' אומר תעטינה לשן איסור כלל כמו עג עוגה ועמד בחוכה .
 ולא יתכן לפרש לשון עיגון שאס כן הי' לינקד הל"ן דגש או לכחוב שני
 מנ"ן . אל בנותי כי בר לי כואד מכם , מר לי מאד יותר מכם ,

שחם איפשר לכם להינשא לאנשים אבל אישי זבני שמחו אי איפשר
 שישובו עוד וגם אני זקנתי מהיות לאיש, וכן מפרש והולך. בי יצא בי יד ה'
 פתרונו בי ילא ולא בכס. יד. מכה כמו. הגה יד ד' הוה. וחשאינה
 קולן וחבכינה עוד. בכי' של פרישות. ותשק ערפה לחמחה, יכס
 לפרוש ממנה ולחזור למקומה ורוח דבקה בה. ותאמר הנה שבה
 יבמתך אל עמה ואל אלהי' שובי אחרי יבמתך, אל עמך ואל
 חלקיך: ר' יוס'. הגה שבה טעם למעלה בשי"ן לשון עבר הוא, אבל
 צבקר היא שבה טעם למעלה בבי"ח ולשון הווה וכן כולם, וכל ריעי'
 מחפחדים*) בטעמיהם בין לשון הווה ללשון עבר. אל חפגעי, כמו
 אל חפגע בי: ר' שמ'. כי אל אשר חלכי אלך, לפי שאמר למעלה
 וחלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה היא אומרת כי אל אשר חלכ
 אלך. ובאשר חליני אליך, מוטב ללון עמך כאורח נטה ללון ולא
 להשקע במקומי בפלטים חסונים. עמך עמי ואלקיך אלקי, לפי
 שאמרה למעלה הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהי' וגו' היא משיבה
 עמך עמי ואלקיך חלקי. באשר חמות אמות ושם אקבר, פחה'
 עד יוס המיתה לא אפריד מך, כמו שמפרש בסוף המקרא כי
 חמות יפריד ביני וביך, אבל בעודנו בחיים לא נפרד אשה מאת
 רעותה. ושם אקבר, פחה' גם כשאמות אבקש שיקברו אותי אצלך
 מפני אהבה שהיתה ביננו בחיים. ולפי דרכינו מהוך דקדוק הלשון
 שאמרה הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהי' חמה למד שחגיגות
 כששאל מחלוק וכליון, שאין הלשון של שבה נופל אלא באשה שחגיגתה
 ועכשו שבה לקדמותה אל עמה ואל חלקי: ר' יוס': כה יעשה ה'
 לי, כאדם ששבע לחבירו בלשון וכה יוסיף לי טובה אם יפריד ביני
 וביך שום דבר כי אם חמות: ר' שמ'. כי אני אשר חלכי אלך,
 מכאן אמרו גר שאל להחגייר מודעין אותו מקלת עונשין שאל בא
 לחזור בו יחזור, שמחוך דברי' של רוח חמה למה מה אמרה לה נעמי

חסור לנו לנחת חזק לחחוס בשבת חמרה לה לאשר חלכי חלק, חסור
 לנו להחייחד נקבה עם זכר שאינה אשה שלו חמרה באשר חלכי
 חלין, עמינו מובדלין בשש מאות ושלש עשרה ממות חמרה לה עמך
 עמי, חסור לנו ע"ז חמרה לה וחלחיק חלכי, ארבע מיתוח נמסח
 לבית דין חמרה לה באשר חמותי חמות, ושתי קברות מחוקנין לבית
 דין אחד לנסקלין ולשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין חמרה לה שם
 חקבר: כה יעשה ד' לי, כאשר החחיל להרע שינאה ידו כי להמית
 חוסי ולירד מנכסי, אם יפריד ביני וביך כי אם חמות, וחחלל לדבר
 חלי, מכאן חמח חין מרבץ עליו ואין מדקדקן עליו: רבי שלמה.
 וחרא כי מחאמצת היא ללכת אחת, דברי רוח שאמרה אל חפגעי
 כי לעובך לשוב מאחרוך וכו' חמח על דברי נעמי שאמרה טובי אחרי
 יבמחך. וחחלל לדבר אלי, כיון שראתה כי מחאמצת היא ללכת
 חתה חולה מלומר לה טובי וקבלה עלי' להוליכה עמה כמו שמפרש
 וחלכנה שחיהן עד צואנה בית לחם. ויהי כבואנה בית לחם וחחום
 כל העיר עליהם וחאמרנה הזאת נעמי, מלמד שנשתנו פני' מפני
 טק העמים שעברו עלי' וחמכו עלי' לומר הזאת נעמי. וחאמר
 אליהן קראן לי מרה, לאשה שכלתה ימי' בטוב ושנותי' בנעימים
 ראוי לקרות נעמי חבל לי אל חקראן לי נעמי חילוף ימים נעימים.
 קראן לי מרה, פחר' נפש מרה: ר' יוס'. וחחום, כמו וחחום, ולא
 יחכן לפרש שנחממה העיר שאם כן הי' לינקד ה"ה בפחח וחחם כמו
 וחחם וחקע וחלק וילך. חמר, לשון הפעיל כמו הרע הפר: ר' שמ'.
 וריקם השיבני, ריקם שם דבר הוא ומרמטון' בלע', וק לא יראו
 פני ריקם שם דבר הוא. ור' ענה בי, פח' העיד בי, עוונותי ענו
 בי, ממה שהשיבני ריקם כאלו העיד בי שעוונותי הטו חלה וחחחותי
 מנעו הטוב ממני. מסורה זה חפוס בידך כל מקום שחמלא ב' אחר
 עניי' הוא לשון עדות, חגי ענו בי, וענתה בי לדקתי, לא חענה
 בריעך, וחעידה בס, ומקום שלא חמלא ב' הוא לשון עני' כמו וכפיים
 מעץ יענה כך מלאחי במחברת רונש. וחשב נעמי ורות המואבי'

כלחה עמה, והלא כבר נאמר למעלה ותלכנה שחיהן עד בואנה בית לחם ומה לריך לומר עוד וחשב נעמי ורוח המואבי' אלא זה פתרונו משעה ששבה נעמי ורוח המואבי' כלחה עמה אירע הדבר שבאו בית לחם בתחילת קציר שעורים. ודרך זה חפוס בכל כ"ד ספרים בכל חקום שתמלא שכולל דבר אחד שני פעמים, הראשון לספר מעשה והשני פתרון ומשנעשה דבר זה אירע אחרי כן כך כמו שמלינו בסוף ספר שופטים וישב הכסף לאמו וכתב אחריו את חלק ומאה הכסף לאמו. וכה פתרון מקרא השני כשהשיב את חלק ומאה הכסף לאמו אוחזו שעה ותקח אמו מאתים כסף ותתנהו לזורק וגו', חף כאן מפני שריך לומר היאך הוקרה מקרה רוח חלקת השדה לבועז הוזרך לכפול ולומר שביאחן לבית לחם הי' בתחילת קציר שעורים:

פרשה ב'

מודע, פתרונו קרוז לאישה כמו מודע לבניה תקרא. אחר אשר אמצא חן בעיניו, כך אמרה לה רוח לחמותה כל מי שיוכל ללקוט בשבלים כל אחד ואחד נוחן עינו בשדה קרוזיו איש אחר מכירו ואני אין לי מכיר אלא אלך לי אחר אדם אשר אמלא חן בעיניו שקבלני ללקוט בשדה שלו. ויקר מקרה, כך אירע המעשה שהוקרה לה לבוא בחלקת השדה לבועז: ר' יוס'. ויאמר לקוצרים ר' עמכם, מכאן לימדונו רבותי דרך ארץ ואינו פשוט. הנצב על הקוצרים, שהיה עומד עליהם לזרם במלאכתם: ר' שמו'. ויאמר בועז לנער הנצב על הקוצרים. למי הנערה הזאת, מנהג העולם כל מי שבזר כרמו או קולר שדהו מעמיד ממונה אחד שלא יכניס אדם נכרי ליכנס בתוך שדהו בשעת קצירה כי אם שארו הקרוז אליו וכשבא בועז לא שאל על נערו אחרות שהי' מכיר ולא גער בנערו הנצב על הקוצרים על מה הניח אותן הנערו ללקוט אלא על רוח שמדמית בעיניו כנכרי'

הקפיד ושאל עלי' למי הנערה הזאת כאלו גוער בו למה נתן לה רשות ללקוט . ויען הנער הנצב על הקוצרים נערה מואבי' היא השבה עם נעמי משרה מואב , כאלו משיבו חץ זו מחמת קריבות צאה לכאן . והאמר אלקטה נא ואספתי בעמרים אחרי הקוצרים , כל זה דברי הנער .) על הקולרים שמספר לבועו שכשנכנסה זו בשדה זה ללקוט אמרה לו אלקטה נא ואספתי בעמרים אחרי הקולרים . וכתבוא וגו' זה שבהה הבית מעט , כאלו משיבו חץ לך להקפיד על דבר זה חפז' היא כרזי' שהרי עמדה מאז הבוקר ועד עתה ולא לקטה אלא זה מעט לצורך חמותה שיושבת בבית ומלכה לה . זה שבתה הבית מעט , פתח ר' מנחם בר חלבו זה מעט לשבתה הבית . . ויאמר בועו אל רוח הלא שמעת בחי אל חלכי ללקוט בשדה אחר , לאחר שיאמר לה אל חלכי ללקוט בשדה אחר מה צריך לומר וגם לא תעבורי מזה אלא כך אמר לה אל חלכי ללקוט בשדה אחר שלא יפגעוך בשדה אחר שדבר כיעור ונוול לאשה שבחורים נוגעים בה . אם תאמר חץ כאלו יפגעו בי נערי בעו לכך נאמר זכה חרבקין עם נערוותי ואת הנערים צויהי לבלתי נגעך , וכן חמותה אומרת לה טוב בחי כי חלתי עם נערוותי ולא יפגעו בך בשדה אחר , ושם תאמר כמו יקטור זה בעל כורחי יש לי ללכת בשדה אחר לכך נאמר עיניך בשדה אשר יקצורון והלכת אחריהן כלומר עיניך ולכך יהיו אחר הקולרים שלי ללקוט אחריהם בכל שדה ושדה אשר יקטורו . וכן גם רוח מספרת לחמותה גם כי אמר אלי עכ' הנערים אשר לי חרבקין עד אם כלו את כל הקטור אשר לי . וצמיח , ואם חתי למאה למים דרך בני אדם להיות למאים בעת הקטור מפני חוס היום . והלכת אל הכלים ושתי' מאשר ישאבו הנערים , אע"פי ששאר חביונים היוצאים ללקוט אחרי הקולרים אינם רשאים ללכת אל הכלים לשחות מאשר ישאבון הנערים

ותשתחו ארצה, ליתן לו חן ומסד. מדוע מצאתי חן בעיניך להבירני
 ואנכי נכרי, ומה ראית להכירני. ויען בועז ויאמר לה חגד
 הוגד לי, למה שני פעמים פחרו הוגד אשר עזבת אביך ואמך
 הוגד אשר עזבת ארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת חמול
 שלשום, שאילו לא הי' לך אב ואם בשילחת משם הייתי חולה הדבר
 כדי להחעק מישראל ילאת, או אילו ילאת ממקום אחר שלא ממקום
 מסרחתיך ומולדתיך שאין מכירין אותך הייתי חולה הדבר כדי להגשא
 לאיש ילאת משם, אבל עכשיו אין לחלות הדבר בצורך פרנסה שהרי
 אביך ואמך קיימין ואין לחלות הדבר כדי להגשא לאיש ילאת משם
 שהרי צחוק עמך ישבת ועזבת ארץ מולדתיך ותלכי אל עם אשר לא
 ידעת וקשה לכל אדם ליקח אשה שאינו מכיר בה לפיכך אין לחלות
 הדבר שבאת לך כי אם לחסות תחת כנפיו, כל לשון חסיון בלע'
 אבר'אמ'ט'. ישלם ד' פעליך ותהי משכורתך שלמה, לפי שהאשה
 העוזבת בית אבי' ובית מולדתה ויוצאת לעם אשר לא ידעת מחסרת
 פרנסתה ומחסרת איש הראוי לה לפיכך הוא מברכה ישלם ד' פעליך
 ותהי משכורתך שלמה, פתח' כל מה שחסרת בשביל שילאת לחסות
 תחת כנפיו ישלם לך הקב"ה משלם פרנסה ומנות אשר ייטב לך.
 ואנכי לא אהי', איני חשבה להיות אפי' כאלת משפחותיך. וטבלת
 פתך בחומץ, מלאן שהחומץ יפה לשרב. ויצבט לה קלי, פתח'
 הוסיט לה כמו ששנינו אחרים וחוק ובית הלניטה ומפרש בגמ' מקום
 שצבטין בו. ותאכל ותשבע ותחר, לפי שאומר בסמוך וחולא ותחן
 לה חת אשר הוחירה משבעה קדם ולימדך שהוחירה. ותוחר, הי'
 לינקד ותוחר לשון הפעיל וסוף פסוק פותח התי"ו, מכל מקום לשון
 מפעיל הוא כמו היפר היתו. גם בין העמרים חלקט, שאר
 המלקטים אינן רשאין ללקוט צין העמרים שלא ישמטו השבלים מן
 העמרים אבל זו צין העמרים חלקט. ולא תכלימוה, פתח' לא

חשיבו פני' ריקם נלאשקוודיט'ם בלע', כמו הגערים אשר לך היו עמנו ולא הכלמוס, שפחר' לא חללו מהם ולא מנענוס מכל אשר שאלו ממנו, וכן אין מכלים דבר בארץ שפחרונו אין אדם מונע מחבירו דבר, ואשט"ל אל"טר שקוודיט'ד בלע', לפי שכולם מליאים ואין גם לביון כמו שמפרש מקום שאין שם מחסור כל דבר אשר בארץ. וגם שול' חשולו לה מן הצבחים, פחר' השלך חשליכו לה מלא פיסת יד' שאדם חופס בשעת קלירה קורא לבתים וכן בלשון המשנה מלאן לבתים או כרוכות. שול' חשולו, מגורת שלל כמו סך חסונו: ר' שמ'. שול' חשולו, שכה חשכחו עשו עלמיכם כאלו אחס' טוכחים. איפה לקטת היום ואנה עשיית, לשון ריוח ולשון שכר כמו עשה לי את החיל הזה ומחרג' קנה לי, וכן וחעש הארץ בשבע שני השבע שפחר' הרויחה, וכן ועשת את החבואה לשל'. אנה עשית או אשיט וודינר' בלע'. יהי מכירך ברוך, כמו איש מאת מכירו. מה ראתה נעמי לשאלו לה איפה לקטת היום ומה ראתה לומר יהי מכירך ברוך אלל' כיון שראתה שהביאה איפה שעורים. ליום אחד מה שאין אדם אחד היואל ללקוט. אחרי הקולרים יכול ללקוט לעשרה ימים אמרה אין זה לקט, שמא אלל' אחד קרוציו ליקטת היום שהבאת כל זה אמרה לה איפה ליקטת היום שאי אפשר להביא כל כך אלל' אם כן ליקטת אלל' אחד ממכירנו, לפיכך היא אומרת יהי מכירך ברוך. וגם כי אמר אלי, לבד הטובה אשר עשה עמי היום. עד אם כלו, פחר' עד אשר כלו וכן אם רחך עד אשר רחך.

פרשה ג'

טודעהנו, מודעת שס דבר הוא כמו מודע: ר' שמ'. בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך, לגל איש שמהא נישאתלו

נקרא מנוח כמו שאמר למעלה ומלאן מנוחה אשה בית אישה; אבל פעמים שאשה נשאלה לאיש והוא בו בזה אין זו מנוחה שלימה, אבל אבקש מנוח אשר ייטב בך והוא בועו מודעתנו אשר היית עם נערוותיו שהוא אדם לחק ולא יבא בו בך. והנה הוא זורה את גורן השעורים הלילה, דבר מגונה הוא. לאשה לבקש איש אחד בביתו בפני ביתו מפני החשד אבל הלילה זורה הוא את גורן השעורים ובוהי בלט בנתח וגלית מרגלותיו ושכבת. והוא יגיד לך את אשר תעשין, אם יקחך לאשה או ישיאך לאחר. תעשין, כמו שיאמר לרבים תעשו תעשון כן יאמר לנקיבה תעשי תעשין. וחגל, כמו וחגלה כמו וחכל וחכלה:

ח צ י

וידוי בחצי הלילה ויחרר האיש וילפת והנה אשה שוכבת מרגלותיו, מקרא מסורס הוא ופתרונו מסופו לראשו חזק פתח' כשניער משנתו ופסע ידיו ורגליו והרגיש שהאשה שוכבת מרגלותיו בדבר זה חרד. וילפת, לשון פישוט ידיים ורגלים ולשון עיקוס כמנהג האדם שניער משנתו פושט ידיו ורגליו ומעקם לכאן ולכאן וכן וילפת שמשך אשטורש"ט בלע', אף כאן וילפת אשטורש"ט בלע'. ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אחיה, כאלו אומרת לא לשם זנות באתי לכאן אלא להינשא לך כי גואל אחיה, מה שסתום כאן מפורש בסוף הספר ביום קמותך השדה מיד נעמי מאת רוח המואבי' אשת המת קנית להקים שם המת על נחלתו. ופרשת כנפיך, לשון נישואין כמו ואפרש כנפי עליך והנסה ערוכתך. היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לבת אחרי הבהורים אם דל ואם עשיר, עד שלא באת אנלי הייתי יכול לתלות הדבר שעל כך נחגיגרת שהיום

אז מחר תחני עיניך בלחוד מן הצפורים ותינשאי לו שרונה אשה. בצמור
 דל מוקן עשיר חבל עכשיו נחברר הדבר שלא בלח חלל לשם שמים
 להחגייר: כי יודע כל שער עמי כי אשת היל אח, פחר' יש
 חדם שנושא אשה ממטפחה ובוש ומחגנה בה מפני מטפחה חבל
 חני חס אשא לוחך חני מחגנה כך חלל מחכבד ומחטטר כך כי
 יודע כל שער עמי כי אשת היל חח ואשת חיל עטרת בעלה: ר'
 יוסי. ממני, יוחר ממני: ר' שמ'. ליני הליליה והי' בבקר אם
 יגאלך טוב יגאל, פחר' חס יגאלך גואל הקרוב ממני הרי טוב יגאל:
 ויאמר אל יודע, מוסב על ותקום בטרם יכיר וגו' הוא יורה
 לקום כי חמר חין כבודי שיודע כי בלח האשה הגורן. הבי, כמו
 הבה נתחכמה לו. המטפחה, עליח. שש שעורים, שש מדות
 שעורים במידה היוצאה ורגיל בעיר. ותאמר מי אח בחי, פחר'
 מה מלחח בחי, וכן ויבואו אל לחיכם ויאמרו מי לחס שפחרנו מה
 מלחחם. וחגד לה אח כל אשר עשה לה האיש, שהבטיחה
 לכונסה. ותאמר שש השעורים האלה נחן לי כי אמר אלי אל
 חבואי ריקם אל חמותך, שחס תאמר מה לורך לך בשש השעורים
 מאחר שהבטיחך לישא לוחך הרי כל אשר לו בידך לכך הולך לפרש
 לא לרבי נחן לי חלל כי חמר חלי אל חבואי ריקם אל חמותך.
 ותאמר שבי בחי, המחויני. כי לא ישקט האיש, חמר שנסבע
 לך לכלות הדבר בבקר. כי אם בלה, עד שיכלה האיש חח דברו
 היום אשר דבר בושו אל רוח:

פרישה ד'

ויאמר סורה שבה פה פלוני אלמוני, פחר' יש לי לגלות
 לך הדבר עמון ומכוסה, ודומה לו אל מקום פלוני אלמוני תחנותי

חרגונו לאחר כסי וטמור; אחר בית משרנו. פלוני, כמו פי יפלא
 ממך הדבר וחרגונו ארץ יחכסי. אלמוני, לשון חלם ששתחק
 הדבר ולא נתגלה עד היום. ואני אמרתי אגלה אנך לאמר
 ואדעה כי אין זולתך לגאול ואנכי אחרוך, פחרוני ואלעה שאין
 זולתך קרוב אחר לגאול כי אם אני, אני קרוב אחרוך יותר מכל
 קרובי אלימלך. ביום קנותך השדה מיד נעמי ומיד רוח המואבי
 אשח המח קניתי, פחר' את ראשי⁶ לגאול את השדה מיד אוחו
 אם לא תקנהו בחילה מיד נעמי ומיד רוח המואבי אשח המח
 שכל אשר לאלימלך וכל אשר לכליון ומחלון משועבדים לנשותיהם
 בכחובתם ואין הרקעות שלהן ניקנין אלא למי שיקנה את רוח
 המואבי לו לאשה כדי להקיים שם המח על נחלתו, שכל מי שיעבד
 אל השדה וישאל למי השדה זו ישיבהו של איש פלוני הוא ויחמה
 והלא של מחלון הי' ישיבהו הוא נשא את אלמנתו נמלא שם המח
 חכר על נחלתו. פן אשחית את נחלתי, איני יכול לגאול נחלם
 זו אם לא אמכור את נחלתי ואיני רוצה להשחית את נחלתי כדי
 לגאול נחלת אחרים. שלף איש געלו ונתן לדעהו, מה שדורות
 כלו עכשו קנין בקנין בכסף בגדיהם היו דורות הראשונים קנין
 על ידי ששלף איש געלו ונתן לדעהו. וזאת החעודה בישראל,
 הקנין הוא עדות בישראל. שלאחר שמעידין עדים שהקנה לו בקנין
 אין לאחר קנין כלום חרעומות. להקים שם המח על נחלתו ולא
 יכרת שם המח וגו', כל אדם מישראל אפי' רחוק שלא הי' מקרובי
 אלימלך והי' קונה את רוח המואבי לו לאשה וגו' הי' קונה את
 השדה מיד נעמי אפי' ק הי' מקיים שם המח על נחלתו לפי שהרקעות
 משועבדים לכחובתם אבל מעם אחיו ומשער מקומו הי' נכרת שם
 המח, אבל עכשו נשא את רוח המואבי אשח מחלון אחד מקרובי
 אלימלך לא יכרת שם המח מעם אחיו ומשער מקומו. כרחל

⁶ (אולי צ"ל איך רציה.)

וכלאה אשר בנו שתיהם וגו', מה ראו הזקנים להזכיר אשר בנו
 שחיהו את בית ישראל בכאן חלל ראו כשאמר לו בועז לגואל לגאול
 את השדה הי' מזומן לגאול ויאמר אנכי אגאל כשחזר בועז ואמר לו
 ציוס קטחך השדה מיד נעמי ומאת רוח המואבי' אשת המת קמית
 להקים שם המת על נחלתו השיבו הגואל לא אוכל לגאול לי פן
 אשחית את נחלתי הציוו הזקנים שאינו מסרב לגאול חלל מפני רוח
 המואבי' שגנאי הי' לו לקחתה לפיכך אמרו לו הזקנים יחן ד' את
 האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שחיהו את בית ישראל,
 רחל ולאה עובדי ע"ז היו בא יעקב וגייר אותם ונשאו ובנו שחיהו
 את בית ישראל, ולא עוד חלל זקינו פרך ילא מחמר, וכל משפחתיו
 ילאה מחמר חף אהה אס אהה נשא את רוח המואבי' אין אהה
 מחגנה בה, יהי רטן סיחן ד' את האשה הבאה אל ביתך כרחל
 וכלאה. ועשה חיל באפרתה, פתח' שינח המלכות מן הזרע אשר
 יחן, לך מן הנערה הזאת, שאין חיל האמור כאן חלל מלכות כענין
 שנאמר בשאול ויעש חיל. וקרא שם בבית לחם, יהי רטן שחוליד
 בן ויקרא בו שמך. שם האמור כאן הוא בן כמו והכרתי לבבל שם
 ושאר בן ונכד, ששם האמור בכל כד ספרים הוא בן, ויקרא בהם
 שמי. ויקרא שמו בישראל, ויהי רטן שיחקיים בעולם שיראה
 זרע ויאריך ימים. והי' לך למשיבת נפש ולכלכל את שיבתך,
 ואם אמר רוח ילדה ונעמי איך יהי למשיבת נפש לכך נאמר אשר
 אהבתך ילדתו. ותקראנה שמו עובר, לומר זה יהא עובד את נעמי
 ומכלכל את שיבתה. ואלה תולדות פרץ, מה ראה הכחוב לייחס
 כאן חולדת פרך חלל ללמדך שבשביל שבאה רוח לחסות תחת כנפי
 השכינה ילאה ממנה מלכות הדק שחפרח צימיו: ר' יוסי. ואלה
 תולדות פרץ, לפי שייחס את דוד על שמה של רוח המואבי' חזר
 וייחסו על שם יהודה: רבנא שלמה: